చింతమన్ రావు

వర్సెస్.

మధ్యప్రదేశ్ రాష్ట్రం

రామ కృష్ణ

వర్సెస్.

మధ్యప్రదేశ్ రాష్ట్రం

1950
నవంబర్, 8.

[శ్రీ హరిలాల్ కనియా, సి. జె., మెహర్ చంద్ మహాజన్, ముఖర్జీ, దాస్, మరియు చంద్రశేఖర అయ్యర్, న్యాయమూర్తి.]

సెంట్రల్ ప్రొవిన్సెస్ అండ్ బెరార్ రెగ్యులేషన్ ఆఫ్ మాన్యుఫాక్చర్ ఆఫ్ బీడీస్ (అగ్రికల్చరల్ పర్పసెస్) యాక్ట్ (LXIV ఆఫ్ 1948), ఎస్ ఎస్. 3 , 4 – వ్యవసాయ సీజన్లో బీడీ తయారీని నిషేధించే చట్టం – చెల్లుబాటు -- వాణిజ్యం లేదా వ్యాపారం కొనసాగించే ప్రాథమిక హక్కును పరిమితం చేయడం–ఆంక్షల సహేతుకత-- సహేతుకతను పరీక్షించడం--ఆంక్షలు సహేతుకంగా ఉన్నాయో లేదో పరిశీలించే కోర్టు పరిధి--భారత రాజ్యాంగం , 1950, ఆర్టికల్ 19(1)(జి) 19(6).

ద సెంట్రల్ ప్రావిన్సెస్ అండ్ బెరార్ రెగ్యులేషన్ ఆఫ్ మాన్యుఫాక్చర్ ఆఫ్ బీడీస్ (అగ్రికల్చరల్ పర్పసెస్) చట్టం(LXIV ఆఫ్ 1948) ప్రకారం , భారత రాజ్యాంగం ప్రారంభంలో అమలులో ఉన్న చట్టం ప్రకారం , "డిప్యూటీ కమిషనర్ నోటిఫికేషన్ ద్వారా దానిలో పేర్కొన్న గ్రామాలకు సంబంధించి ఒక కాలాన్ని వ్యవసాయ సీజన్గా నిర్ణయించవచ్చు" మరియు "డిప్యూటీ కమిషనర్ సాధారణ ఉత్తర్వుల ద్వారా పేర్కొన్న గ్రామాలకు విస్తరించవచ్చు , వ్యవసాయ సీజన్లో బీడీల తయారీని నిషేధించవచ్చు". ఈ చట్టంలో “పేర్కొన్న గ్రామంలో నివసించే ఏ వ్యక్తి కూడా వ్యవసాయ సీజన్లో బీడీల తయారీలో పాల్గొనరాదని, ఆ సీజన్లో ఏ తయారీదారు కూడా బీడీల తయారీకి ఎవరినీ నియమించరాదు” అని పేర్కొంది. నిర్దిష్ట సీజన్లో నిర్దేశించిన గ్రామాల్లో నివసించే వారందరూ బీడీల తయారీలో పాల్గొనరాదని చట్టంలోని నిబంధనల ప్రకారం డిప్యూటీ కమిషనర్ ఉత్తర్వులు జారీ చేశారు. రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 19లోని క్లాజు. (1) (జి) ద్వారా పిటిషనర్లు తమ వ్యాపారం లేదా వ్యాపారాన్ని కొనసాగించడానికి వారి ప్రాథమిక

హక్కును ఉపయోగించడాన్ని ఈ చట్టం నిషేధించినందున, రాజ్యాంగంలోని 32 వ అధికరణ కింద బీడీల తయారీదారు మరియు ఒక బీడీ కర్మాగారంలో పనిచేసే ఉద్యోగి మాండమస్ రిట్ కోసం దరఖాస్తు చేసుకున్నారు. ఈ చట్టం చెల్లదని:

(i) రాష్ట్రంలోని బీడీ తయారీ ప్రాంతాల్లో వ్యవసాయ అవసరాలకు సరిపడా కూలీలను సరఫరా చేసేలా చర్యలు తీసుకోవడం ఈ శాసనం యొక్క ఉద్దేశం , వ్యవసాయ సీజన్లో బీడీల తయారీలో వ్యవసాయ కూలీల ఉపయోగాన్ని నిరోధించే, బీడీల తయారీని పూర్తిగా నిషేధించకుండా , చట్టం ద్వారా దీనిని సాధించవచ్చు. చట్టంలోని నిబంధనలకు సహేతుకమైన సంబంధం దృష్టిలో ఉన్న లక్ష్యానికి లేనందున, ఈ చట్టం ఆర్టికల్-19లోని క్లాజు. (6) అర్థంలో "సహేతుకమైన ఆంక్షలు" విధించే చట్టం కాదు, అందువల్ల అది చెల్లదు అని అభిప్రాయపడింది.

(ii) వ్యవసాయ కార్మికులకు సంబంధించి ఆంక్షలు విధించడానికి అధికారం చట్టం ఇస్తుందని చెప్పగలిగినంత వరకు కూడా చట్టం చెల్లుబాటు అవుతుందని భావించలేము , ఎందుకంటే ఉపయోగించిన భాష హక్కును ప్రభావితం చేసే రాజ్యాంగపరంగా అనుమతించబడిన శాసన చర్య యొక్క పరిమితుల లోపల మరియు వెలుపల పరిమితులను కవర్ చేసేంత విస్తృతంగా ఉంది, మరియు రాజ్యాంగం ద్వారా సంకల్పించని ప్రయోజనాల కోసం దానిని వర్తింపజేసే అవకాశం తోసిపుచ్చలేనంత కాలం, అది పూర్తిగా చెల్లదని భావించాలి.

"సహేతుకమైన పరిమితి" అనే పదబంధం హక్కును అనుభవించడంలో ఒక వ్యక్తిపై విధించిన పరిమితి ప్రజా ప్రయోజనాలకు అవసరమైన దానికి మించి, ఏకపక్షంగా లేదా అధిక స్వభావంతో ఉండకూడదని సూచిస్తుంది. "సహేతుకం" అనే పదం తెలివైన శ్రద్ధ మరియు ఆలోచనను సూచిస్తుంది, అనగా, హేతుబద్ధత నిర్దేశించే మార్గాన్ని ఎంచుకోవడం. ఏకపక్షంగా లేదా అతిగా హక్కును ఆక్రమించే చట్టబద్ధత సహేతుకత యొక్క లక్షణాన్ని కలిగి ఉందని చెప్పలేము మరియు ఆర్టికల్ 19 (1) (జి) లోని స్వేచ్ఛ మరియు ఆర్టికల్ 19 (6) ద్వారా ఇవ్వబడిన సామాజిక నియంత్రణ అనుమతికి మధ్య సరైన సమతుల్యతను సాధించకపోతే, అది ఆ లక్షణాన్ని కోరవడిందని భావించాలి.

సహేతుకమైన పరిమితి అంటే ఏమిటో శాసనసభ నిర్ణయించడం అంతిమమైనది మరియు నిర్ణయాత్మకమైనది కాదని కూడా అభిప్రాయపడింది. శాసనసభ విధించిన ఆంక్షలు ఆర్టికల్ 19, క్లాజు. (6) యొక్క అర్థంలో సహేతుకంగా ఉన్నాయో లేదో పరిశీలించడానికి మరియు దాని అభిప్రాయంలో ఆంక్షలు సహేతుకంగా లేకపోతే చట్టం చెల్లదని ప్రకటించే అధికారం సుప్రీం కోర్టుకు ఉంది.

ప్రారంభిక అధికార పరిధి: 1950 నాటి అర్జీల సంఖ్య 78 మరియు 79.

భారత రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 32 ప్రకారం మాండమస్ రిట్ కోసం దరఖాస్తు.

జీఎన్ జోషి, అర్జీదారుల తరఫున.

ఎస్.ఎం. సిక్రీ, ప్రతివాదుల కోసం.

1950. నవంబర్ 8. కోర్టు యొక్క తీర్పు వెలువరించినది

మహాజన్ న్యాయమూర్తి. – భారత రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 19 (1) (జి) ప్రకారం హామీ ఇవ్వబడిన ప్రాథమిక హక్కును అమలు చేయడానికి ఈ రెండు దరఖాస్తులు సాగర్ జిల్లాకు (మధ్యప్రదేశ్ రాష్ట్రం) చెందిన బీడీ తయారీ సంస్థకు చెందిన యజమాని మరియు ఉద్యోగి వరుసగా చేశారు. దరఖాస్తుదారులు నివసిస్తున్న గ్రామంతో సహా కొన్ని గ్రామాల్లో బీడీల తయారీని నిషేధించడానికి రాష్ట్రంలో అమలులో ఉన్న చట్టం రాజ్యాంగంలోని మూడవ భాగం నిబంధనలకు విరుద్ధంగా ఉందని, ఫలితంగా చెల్లదని వాదించారు.

ద సెంట్రల్ ప్రావిన్సెస్ అండ్ బెరార్ రెగ్యులేషన్ ఆఫ్ మాన్యుఫాక్చర్ ఆఫ్ బీడీస్ (అగ్రికల్చరల్ పర్పసెస్) యాక్ట్, LXIV ఆఫ్ అక్టోబర్ 19, 1948, న ఆమోదించబడింది మరియు రాజ్యాంగం ప్రారంభం నాటికి రాష్ట్రంలో సదరు చట్టం అమలులో ఉన్నది. చట్టంలోని సెక్షన్లు 3, 4 ఈ విధంగా ఉన్నాయి ; –

"3. డిప్యూటీ కమిషనర్ నోటిఫికేషన్ ద్వారా ఆయా గ్రామాలకు సంబంధించి వ్యవసాయ సీజన్‌గా కాలపరిమితిని నిర్ణయించవచ్చు.

4. (1) డిప్యూటీ కమిషనర్ తాను పేర్కొన్న గ్రామాలకు వర్తింపజేసే సాధారణ ఉత్తర్వు ద్వారా వ్యవసాయ సీజన్‌లో బీడీల తయారీని నిషేధించవచ్చు.

(2) ఈ క్రమంలో ఉత్తర్వులో పేర్కొనబడిన గ్రామంలో నివసించే ఏ వ్యక్తి కూడా వ్యవసాయ సీజన్‌లో బీడీల తయారీలో నిమగ్నం కాకూడదు మరియు ఏ తయారీదారు కూడా ఆ సీజన్‌లో బీడీల తయారీకి ఏ వ్యక్తిని నియమించకూడదు."

1950 జూన్ 13న సాగర్ డిప్యూటీ కమిషనర్ కొన్ని గ్రామాలలో నివసిస్తున్న వ్యక్తులందరూ బీడీల

తయారీలో పాల్గొనకుండా నిషేధిస్తూ ఈ చట్టంలోని నిబంధనల ప్రకారం ఉత్తర్వులు జారీ చేశారు. అప్పీలుదారుల వృత్తి వ్యాపార స్వేచ్ఛకు భంగం కలిగించేలా ఉన్నందున ఈ ఉత్తర్వుల చెల్లుబాటును సవాలు చేస్తూ రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 32 కింద 1950 జూన్ 19న ఈ రెండు అప్పీళ్లను ఈ కోర్టుకు సమర్పించబడ్డాయి. అప్పీలు హియరింగ్ లో ఉన్న సమయంలో జూన్ 13 నాటి ఉత్తర్వుల్లో పేర్కొన్న సీజన్ ముగిసింది. 1950 అక్టోబరు 8 నుంచి 18 నవంబర్ 1950 వరకు రాబోయే వ్యవసాయ కాలానికి సంబంధించి 1950 సెప్టెంబర్ 29న అవే షరతులతో కొత్త ఉత్తర్వు జారీ అయింది. ఈ ఉత్తర్వులను కూడా అనుబంధ అప్పీలులో సవాలు చేశారు.

ఆర్టికల్ 19 (1) (జి) ఈ క్రింది విధంగా ఉంది: -

"పౌరులందరికీ ఏ వృత్తినైనా ఆచరించే హక్కు, లేదా ఏదైనా వృత్తి వాణిజ్యం లేదా వ్యాపారం కొనసాగించే హక్కు ఉంటుంది."

ఆర్టికల్ ఉద్యోగ మరియు వృత్తి స్వేచ్ఛకు హామీ ఇస్తుంది. అయితే ఇందులో హామీ ఇవ్వబడిన స్వేచ్ఛ ఆర్టికల్ 19 లోని క్లాజ్ (6) విధించిన పరిమితులకు లోబడి ఉంటుంది. ఆ క్లాజు ఈ విధంగా ఉంది: -

"ఈ క్లాజులోని సబ్-క్లాజ్ (జి) ప్రస్తుత చట్టం విధించినంత వరకు ఉన్న ఏదైనా చట్టం యొక్క అమలును ప్రభావితం చేయదు లేదా సాధారణ ప్రజల ప్రయోజనాల దృష్ట్యా ఆ సబ్-క్లాజు ప్రసాదించిన హక్కును ఉపయోగించడంపై సహేతుకమైన సడలింపులు విధించకుండా నిరోధించదు, మరియు ముఖ్యంగా, ఈ సబ్-క్లాజులోని ఏదీ ప్రస్తుతం ఉన్న ఏదైనా చట్టం యొక్క అమలును ప్రభావితం చేయదు లేదా ఏదైనా అధికారికి నిర్దేశించే అధికారం ఇస్తుంది, లేదా ఏదైనా వృత్తి వాణిజ్య లేదా వ్యాపారాన్ని నిర్వహించడానికి లేదా నిర్వహించడానికి అవసరమైన వృత్తిపరమైన లేదా సాంకేతిక అర్హతలను సూచించడానికి లేదా అధికారం ఇవ్వడానికి ఏదైనా అధికారిని నిర్దేశించే లేదా అధికారం ఇచ్చే ఏదైనా చట్టాన్ని చేయకుండా ప్రభుత్వాన్ని నిరోధించదు."

1948 నాటి సెంట్రల్ ప్రావిన్సెస్ అండ్ బెరార్ చట్టం LXIV ఆఫ్ 1948 ఈ రక్షణ క్లాజ్ పరిధిలోకి వస్తుందా లేదా దాని నిబంధనల పరిధి మించి ఉందా అనేది ఈ దరఖాస్తులలో పరిగణనలోకి తీసుకోవాల్సిన అంశం. అప్పీలుదారుల తరఫు గౌరవ న్యాయవాది ఈ చట్టం సాధారణ ప్రజా ప్రయోజనాల దృష్ట్యా ప్రాథమిక హక్కును వినియోగించుకోవడంపై సహేతుకమైన ఆంక్షలు విధించలేదని, గాని అది పూర్తిగా వ్యతిరేకముగా అని వాదించారు. ఈ వాదన యొక్క చెల్లుబాటును నిర్ధారించడానికి, ఈ ఆక్షేపించబడిన చట్టం మరియు దానిలోని కొన్ని నిబంధనలను

పరిశీలించడం అవసరం. బీడీ తయారీ ప్రాంతాల్లో వ్యవసాయ అవసరాలకు సరిపడా కూలీలను సరఫరా చేసేలా చర్యలు తీసుకునేందుకు ఈ చట్టాన్ని రూపొందించినట్లు చట్టం యొక్క పీఠికలో పేర్కొన్నారు. పైన ఉదహరించిన సెక్షన్లు 3, 4 వ్యవసాయ సీజన్లో బీడీల తయారీని నిషేధించే అధికారాన్ని డిప్యూటీ కమిషనర్‌కు ఇచ్చాయి. ఈ నిబంధనల్లో దేనినైనా ఉల్లంఘిస్తే చట్టంలోని సెక్షన్ 7 ప్రకారం ఆరు నెలల వరకు జైలు శిక్ష లేదా జరిమానా లేదా రెండూ విధించవచ్చు. ఇది మరింత ఆహార సాగుకు సహాయపడటానికి మరియు బీడు భూములను నాగలి కిందకు తీసుకురావాలనే ఉద్దేశ్యంతో రూపొందించబడింది.

నిర్ణయం తీసుకోవాల్సిన ప్రశ్న ప్రజా ప్రయోజనాలను పరిరక్షించే ముసుగులో చట్టం ఏకపక్షంగా ప్రైవేట్ వ్యాపారంలో జోక్యం చేసుకుంటుంది మరియు చట్టబద్ధమైన వృత్తిపై అసమంజసమైన మరియు అనవసరమైన నిర్బంధ నిబంధనలను విధిస్తుందా అనేది; మరో మాటలో చెప్పాలంటే, వ్యవసాయ సీజన్లో బీడీల తయారీ వ్యాపారాన్ని పూర్తిగా నిషేధించడం రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 19 (1) (జి) లో పేర్కొన్న ప్రాథమిక హక్కులపై సహేతుకమైన పరిమితికి సమానమా. ఈ చట్టంలోని నిబంధనలకు, ఉద్దేశ్యానికి సహేతుకమైన సంబంధం ఉందని చూపకపోతే, వృత్తి మరియు వ్యాపార స్వేచ్ఛాహక్కును దాని ద్వారా హరించలేము .

"సహేతుకమైన పరిమితి" అనే పదబంధం హక్కును అనుభవించడంలో ఒక వ్యక్తిపై విధించిన పరిమితి ఏకపక్షంగా లేదా అధిక స్వభావంతో ఉండకూడదని సూచిస్తుంది, ప్రజా ప్రయోజనాలకు అవసరమైన దానికి మించి. "సహేతుకం" అనే పదం తెలివైన శ్రద్ధ మరియు ఆలోచనను సూచిస్తుంది, అనగా, హేతుబద్ధత నిర్దేశించే మార్గాన్ని ఎంచుకోవడం. ఏకపక్షంగా లేదా అతిగా హక్కును ఆక్రమించే చట్టం సహేతుకత యొక్క లక్షణాన్ని కలిగి ఉందని చెప్పలేము మరియు ఆర్టికల్ 19 (1) (జి) లో హామీ ఇవ్వబడిన స్వేచ్ఛ మరియు ఆర్టికల్ 19 లోని క్లాజ్ (6) అనుమతించిన సామాజిక నియంత్రణ మధ్య సరైన సమతుల్యతను సాధించకపోతే, అది ఆ లక్షణాన్ని కొరవడిందని భావించాలి.

క్లాజ్ (6) లోని మిగిలిన పేరాలో రాజ్యాంగ నిర్మాతల మనస్సులో ఉన్న ఆంక్షల స్వభావానికి సంబంధించిన కొన్ని ఉదాహరణలను వివరిస్తుంది మరియు అవి సహేతుకత యొక్క నాణ్యతను కలిగి ఉంటాయి. అవి క్లాజు యొక్క వివరణకు ఒక మార్గదర్శకాన్ని అందిస్తాయి మరియు క్లాజ్ (జి) లో హామీ ఇవ్వబడిన స్వేచ్ఛపై శాసనం ప్రకారం విధించగల పరిమితుల పరిధి మరియు స్వభావాన్ని వివరిస్తాయి. వ్యవసాయ సీజన్లలో ఆర్టికల్ 19 (1) (జి)లో

పరిశ్రమ యొక్క అంతిమ వినాశనాన్ని రుజువు చేసే విధంగా స్థానభ్రంశం చెందడానికి దారితీస్తుంది. రాష్ట్రంలోని బీడీ తయారీ ప్రాంతాల్లో వ్యవసాయ అవసరాలకు సరిపడా కూలీలను సరఫరా చేసేలా చర్యలు తీసుకోవడం ఈ శాసనం యొక్క ఉద్దేశం. వ్యవసాయ సీజన్లో బీడీల తయారీలో వ్యవసాయ కూలీల ఉపయోగాన్ని నిరోధించే చట్టం ద్వారా దీనిని సాధించవచ్చు.

అట్టి సమయంలో వ్యాపారంలో పనిగంటలను క్రమబద్ధీకరించడానికి ఒక పరిమితి ఉంటే కూడా సహేతుకంగా ఉండేది. ఇటువంటి చట్టం బీడీల తయారీకి వ్యక్తులను నియమించే రంగాన్ని పరిమితం చేసినప్పటికీ, పరిశ్రమ పనిగంటలను క్రమబద్ధీకరిస్తున్నప్పటికీ, తయారీ వ్యాపారాన్ని పూర్తిగా నిలిపివేసినట్లే కాదు మరియు క్లాజు (6) పరిధిలోకి వచ్చి ఉండేది. అయితే, చట్టంలోని నిబంధనల స్వభావానికి, ఉద్దేశానికి సహేతుకమైన సంబంధం లేదు, కానీ పరిధి చాలా తీవ్రంగా ఉంది, అది ఆ ఉద్దేశానికి మించి ఉంది. చట్టంలోని నిబంధనలు విషయం అవసరాలకు మించి ఉండటమే కాకుండా వాడిన బాష బీడీల తయారీదారుడు తన వ్యాపారంలో ఎవరినీ, అతను ఎక్కడ నివసిస్తున్నా సరే, నియమించుకోకుండా నిషేధం విధించింది. మరో మాటలో చెప్పాలంటే, ఈ ప్రాంతంలో నివసిస్తున్న బీడీల తయారీదారుడు జిల్లా లేదా రాష్ట్రంలోని పొరుగు ప్రాంతాల నుండి లేదా రాష్ట్రం వెలుపల నుండి కార్మికులను దిగుమతి చేసుకోలేడు. అటువంటి నిషేధం నిరంకుశ స్వభావాన్ని కలిగి ఉంది, ఎందుకంటే చట్టం సాధించాలనుకునే లక్ష్యానికి దీనికి ఎటువంటి సంబంధం లేదు మరియు అందువల్ల హక్కును ఉపయోగించడంపై సహేతుకమైన పరిమితి అని చెప్పలేము. వ్యవసాయ సీజన్ లో నోటిఫైడ్ గ్రామాల్లో నివసించే వారందరూ బీడీల తయారీలో పాల్గొనరాదని చట్టంలో పేర్కొన్నారు. ఈ గ్రామాల్లో అనేక మంది అస్వస్థతకు గురైనవారు, వికలాంగులు, అనేక మంది పిల్లలు, వృద్ధులు, చిరువ్యాపారులు వ్యవసాయ పనులకు ఉపయోగపడే పరిస్థితి లేదనే విషయాన్ని కాదనలేం. అలాంటి వారంతా బీడీల తయారీలో పాల్గొనకుండా చట్టరీత్యా నిషేధం ఉంది; తద్వారా వారి జీవనోపాధిని కోల్పోతున్నారు. ప్రతి గ్రామంలోనూ కొన్ని వర్గాల వారు వ్యవసాయ పనుల్లో నిమగ్నం కాకపోవడం అందరికీ తెలిసిన విషయమే. వారు మరియు వారి మహిళలు మరియు పిల్లలు వారి తీరిక సమయాల్లో బీడీ వ్యాపారంలో నిమగ్నమై తమ ఆదాయాన్ని పెంచుకుంటారు. వారు ఈ వృత్తిని కొనసాగించకుండా నిషేధించడానికి ఎటువంటి కారణం కనిపించడం లేదు, ఇప్పుడు ఉన్న శాసనం

వ్యవసాయ పనుల్లో నిమగ్నమైన వారు ఇతర వృత్తులకు వెళ్లకుండా బలవంతం చేయడమే కాకుండా, వ్యవసాయ కార్యకలాపాలతో సంబంధం లేని వ్యక్తులు బీడీ తయారీ వ్యాపారంలో పాల్గొనకుండా, తద్వారా వారి జీవనోపాధిని సంపాదించడాన్ని కూడా ఇది నిషేధిస్తుంది, మా అభిప్రాయం ప్రకారం, చట్టంలోని ఈ నిబంధనలు అర్జీదారుల హక్కుపై సహేతుకమైన ఆంక్షగా చెప్పలేము మరియు అలా ఉంటే, ఈ శాసనం రాజ్యాంగంలోని మూడవ

భాగంలోని నిబంధనలకు అనుగుణంగా లేదు. వ్యవసాయ కార్మికులకు సంబంధించి ఆంక్షలు విధించడానికి అధికారం ఇస్తుందని చెప్పగలిగినంత వరకు కూడా చట్టం చెల్లుబాటు అవుతుందని భావించలేము, ఎందుకంటే ఉపయోగించిన భాష హక్కును ప్రభావితం చేసే రాజ్యాంగపరంగా అనుమతించబడిన శాసన చర్య యొక్క పరిమితుల లోపల మరియు వెలుపల పరిమితులను కవర్ చేసేంత విస్తృతంగా ఉంది, మరియు రాజ్యాంగం ద్వారా సంక్రమించని ప్రయోజనాల కోసం దానిని వర్తింపజేసే అవకాశం తోసిపుచ్చలేనంత కాలం, అది పూర్తిగా చెల్లదని భావించాలి.

మధ్యప్రదేశ్ ప్రభుత్వం తరఫున శ్రీ సిక్రీ వాదిస్తూ, చట్టం విధించిన ఆంక్షల సహేతుకతకు మధ్యప్రదేశ్ శాసనసభ సరైన న్యాయనిర్ణేత అని, ఆ శాసనసభకు మాత్రమే రాష్ట్రంలో ఉన్న పరిస్థితుల గురించి తెలుసునని, ఏ విధమైన చట్టం లక్ష్యాన్ని సమర్థవంతంగా సాధించగలదో అది మాత్రమే చెప్పగలదని మరియు మరింత ఆహారాన్ని పండించడానికి సహాయపడుతుంది మరియు నాగలి కింద బంజరు భూమిని తీసుకురావడానికి సహాయపడుతుంది , ఇంత దూరంలో కూర్చున్న ఈ కోర్టు కేసు పరిస్థితులలో విధించిన ఆంక్షలు సహేతుకమా కాదా అని తనదైన కారణం యొక్క కొలమానంతో నిర్ణయించలేదు. ఈ వాదన రాజ్యాంగంలోని స్పష్టమైన నిబంధనలకు విరుద్ధంగా ఉంది. సహేతుకమైన పరిమితి ఏమిటో శాసన సభ నిర్ణయించడం అంతిమమైనది లేదా నిర్ణయాత్మకమైనది కాదు; ఇది ఈ కోర్టు పర్యవేక్షణకు లోబడి ఉంటుంది. ప్రాథమిక హక్కుల విషయంలో, సుప్రీంకోర్టు రాజ్యాంగం హామీ ఇచ్చిన హక్కులను పర్యవేక్షిస్తుంది మరియు పరిరక్షిస్తుంది మరియు తన విధులను నిర్వహించడంలో రాజ్యాంగం హామీ ఇచ్చిన స్వేచ్ఛను ఉల్లంఘిస్తే శాసనసభ చట్టాన్ని రద్దు చేసే అధికారం ఉంది. అందువలన

ఈ శాసనం సహేతుకత పరీక్షకు నిలబడదని, అందువల్ల అది చెల్లదని మా అభిప్రాయం.

ఫలితంగా 1950 జూన్ 13, 1950 సెప్టెంబర్ 26 తేదీల్లో డిప్యూటీ కమిషనర్ జారీ చేసిన ఉత్తర్వులు చెల్లవి, పనికిరానివి, నిష్ఫలమైనవి. అందువల్ల అర్జీదారులపై చట్టంలోని సెక్షన్ 4 లో పొందుపరిచిన నిబంధనలను ఎట్టి విధముగాను అమలు చేయవద్దని ప్రతివాదులను ఆదేశిస్తున్నాం. ఈ రెండు అర్జీల లో అర్జీదారులకు ఈ కార్యవ్యవహారాల వారి ఖర్చులు కలిగి వుంటారు.

అర్జీలు అనుమతించబడ్డాయి.

నంబర్ 78 మరియు 79లో అర్జీదారులకు ఏజెంట్: రాజిందర్ నారాయణ్.

నంబర్ 78 మరియు 79లో ప్రతివాదికి ఏజెంట్: పి.ఎ. మెహతా.